

Stichting Vrienden Nederlands Tegelmuseum

Vriendennieuws 2012 – 2

Vanuit ons bestuur

Beleving.

Hebt u dat ook bij tijd en wijle, zo'n kippenvelmoment? Weken, maanden, ja soms zelfs jaren zoek je naar iets en dan plotseling ligt het daar, die ene tegel of dat bijzondere document, dat speciale boek: gefixeerd sta je te kijken en dan schaf je het aan; dat moment, dat is kippenvel, dat is beleving.

Beleving is uniek en voor ieder mens weer anders, maar het is er en geeft enorm veel voldoening.

Wij mensen beleven de wereld om ons heen, we ervaren de invloed van het weer, wij nemen de natuur in ons op en wij genieten van architectuur en cultuur. Onze "tegelwereld" is daar een deel van en die koesteren we extra, want het is onze hobby en daar hebben we veel voor over. Zoek voor uzelf eens een aantal van die kippenvelmomenten, maak er een lijstje van en leg de desbetreffende tegels er bij en geniet. Als bestuur van onze Stichting Vrienden beseffen wij ook dat die beleving, zoals wij dat ervaren, belangrijk is en aandacht en belangstelling verdient: voor onze Stichting, voor het museum, voor al die plekken waar nog tegels in situ zijn, kortom: onze "tegelwereld". De cultuurhistorische waarde van de tegel verdient dan ook een waardige plek in de geschiedenis van ons land.

Zoals u misschien wel hebt vernomen is de extra Vriendendag, die we dit voorjaar wilden organiseren, niet doorgegaan en als bestuur hebben we bepaald dat er in 2014 een poging gedaan zal worden om opnieuw zo'n Vriendendag te organiseren.

Om in termen van beleving te blijven: wij allen kijken uit naar Tegel 40, een jubileumnummer. Als bestuur feliciteren wij de redactie van Tegel hiermee en spreken we onze waardering uit voor het vele werk dat zij hiervoor verzet.

Tenslotte hebben wij op de laatste bestuursvergadering besloten dat alle boekjes Tegel nummer 1 t/m 27, waarvan we wat in voorraad hebben, voor 1 euro per stuk te koop zullen zijn op de Jaardag.

Wij hopen u allen weer te ontmoeten op de Jaardag op 29 september a.s. in Assen.

Marten Boonstra

In memoriam Theo Boon (1942–2012)

Op 9 juni bereikte ons het bericht dat Theo Boon plotseling was overleden. Theo Boon, Vriend sinds 2009, heeft zich als inwoner van Otterlo na zijn pensionering buitengewoon en vol toewijding ingezet voor het museum. Hij was lid van de expositiecommissie, de technische man bij de inrichting van grote exposities (zoals Mythologie op tegels, Thee-tijd in Otterlo, Moderne quilts en antieke tegels), coördinator van de Vriendenvitrine, rondleider, aanspreekpunt bij alarm en alle andere voorkomende dingen van onderhoud, die in het museum moeten gebeuren. Naast de vele talenten die Theo bezat was hij vooral een aimabel mens. Veel te vroeg moeten wij afscheid nemen van deze bijzondere vriend. Wij allen zullen Theo missen om zijn warme persoonlijkheid en zijn grote inzet.

Ger de Ree

In memoriam Paul Stoffels (1914-2012)

Op 14 augustus kwam onverwacht het bericht van het overlijden van Paul Stoffels op 98-jarige leeftijd. Vanuit de historische Vereniging Oud Monnickendam bekommerde hij zich vanaf het eind van de jaren vijftig om het deel van de vroegere tegelcollectie Van Tijen dat de vereniging in bruikleen gekregen had. Hij zocht contact met andere tegelkenners en bezocht het internationale tegelcongres in Lissabon in 1971. Hij raakte daardoor ook betrokken bij de oprichting van de

Vrienden van het Tegelmuseum in Otterlo, op verzoek van voorzitter Frides Laméris hielp hij onder meer met het opstellen van de statuten. Het interview dat Lejo Schenk met hem had in 2007 voor *Tegel 35* geeft een mooi portret van een 'eigenzinnige tegelveteraan'.

Op de Jaardag in 2001 liet hij weten, na een oproep in het Vriendennieuws om vrijwilligers, dat hij ondanks zijn 87 jaren zeker iets wilde gaan doen, zij het bij voorkeur werk dat hij mee naar huis kon nemen. Zo is hij begonnen aan het ordenen van de vele schoendozen met foto's en de

cassettes met dia's die in het bezit van het museum zijn. Gedurende een jaar of vijf hoorde hij tot de vrijwilligers die vrijwel wekelijks voor een dag of enkele uren naar Otterlo komen. In deze tijd gaat alles steeds meer digitaal, maar als ik nog eens een oudere foto zoek (wat met regelmaat voorkomt) kan ik die dankzij het degelijke werk van Paul snel terugvinden.

Half juli brachten Paul en Liesbeth nog een bezoek aan het museum, om de quilts op te halen die Liesbeth had ingestuurd voor onze voorjaars-tentoonstelling en om de nieuwe expositie te zien. Hij vertelde vol trots over de herinrichting van het 'Waterlandsmuseum De Speeltoren' in Monnickendam, die vanaf begin juli voor het publiek te bezichtigen was en waar de tegelcollectie toch nog een goede plaats in de presentatie heeft gekregen. De officiële heropening op 31 augustus heeft hij als ere-voorzitter niet meer meegemaakt.
Johan Kamermans

Boek "Verglaasde charme, de schoonheid van Nederlandse tegels"

Het boek, de prestigieuze uitgave van onze Stichting Vrienden, is in wording. Dat meldden wij al eerder. Maar het proces duurt langer dan wij hadden gedacht. Doordat wij met velen aan de inhoud werken, treedt er ook geregeld vertraging op door vakanties en andere taken. De 582 kleurenfoto's zijn allen klaar. De vormgeving van het boek is in grote lijnen klaar. Er wordt nu nog hard gewerkt aan het catalogusgedeelte, de index, de correcties van teksten en de vertaling ervan. De verwachting is dat nog dit jaar het boek definitief naar de drukker gaat. De presentatie zal dan vervolgens in het voorjaar of najaar van 2013 plaatsvinden. Wij zijn verrast door de vele sponsor-vrienden die zich hebben ingeschreven. Dank daarvoor! Namens de medewerkers Nora, Bert-Jan, Ger, Hans, Jan, Johan, Joost en Leo (namens het bestuur) vragen wij u om begrip en verzoeken we u nog even uw geduld te bewaren. Mocht u vragen hebben, belt u dan met Nora de Nas op 06-20282073.

De mogelijkheid bestaat nog steeds om ook **sponsor-vriend** van het boek *Verglaasde Charme* te worden. U steunt het project met € 100,- en ontvangt het boek gratis en uw naam wordt op uw verzoek opgenomen in de sponsorpagina. Opgave bij Nora de Nas, 06-20282073.

Ger de Ree

Museum

Nieuws uit het museum

Schenking tegels PUEM

Twee tegels met de gestileerde letters PUEM

(Provinciale Utrechtsche Electriciteits Maatschappij) zijn dit voorjaar voor het museum gered. De

tegels zaten tot voor kort in de gevel van een transformatorhuisje in Bilthoven vlakbij het treinstation (gebouwd in 1928 naar ontwerp van G. Krop). Enkele museumvrienden en geïnteresseerden die op onze website de pagina 'tegels op locatie' invullen hadden dit huisje beschreven en vastgesteld dat het gesloopt zou gaan worden vanwege herinrichting van het stationsgebied (er zijn nu nog acht van deze huisjes met 19 PUEM-tegels bekend). De beheerder-eigenaar van het huisje (Joulz) heeft toestemming gegeven en medewerking verleend om de tegels los te zagen. Op 30 maart werd de stroom van het huisje afgesloten, op zaterdag 31 maart hebben drie vrijwilligers een stuk muur met tegels losgehakt. Zonder elektriciteit in de buurt hebben zij hier enkele uren werk aan gehad. 's Nachts was er blijkbaar ook al een onbekende aan het werk gegaan die de voegen bewerkt heeft, maar gelukkig

de tegel uiteindelijk onbeschadigd heeft laten zitten. Op dinsdag 3 april is het huisje gesloopt. In het museum zijn de tegels inmiddels losgemaakt van de achterliggende cement en bakstenen door onze vrijwilliger Jan Clifford. De tegels waren ook slordig overgeschilderd met gele verf, die is goed te verwijderen. Op een groene ondergrond zijn de gele, hoekige letters PUEM geplaatst, langs de randen staan rode bliksemschichten. Inmiddels is gebleken dat de tegels zijn ontworpen door mevrouw Anna Cornelia van den Bergh (1905-1986), echtgenote van H. Beukman, het hoofd van de afdeling Vergunningen (grond- en rechtenvererving) van de PUEM (gegevens van Ewolt Wolters)

Campagne een klein, maar beschadigd tableau uit het depot (ruiterportret 'Frederica Sophia Wilhelmina, koningin der Verenigde Nederlanden', ca. 1815) en een zestiende-eeuwse tegel met geometrisch decor. Op vrijdag 29 juni brachten zij onder leiding van Kitty Laméris een bezoek aan het museum, waarbij de gerestaureerde tegels werden overgedragen.

Restauratie tegelta-
bleaus museum
Studenten van de masteropleiding Restauratiekunde (Restauratie en conservering van cultureel erfgoed) van de UvA, specialisatie Glas en keramiek, restaureerden en monteerden dit voorjaar onder begeleiding van hun docent Kate van Lookeren

Restauratie Rotterdams tegeltafel

De architect Guido Goethals meldde zich vorige jaar bij het Tegelmuseum met een foto van een gehavend en incompleet paars tegeltafel. Oorspronkelijk zat het tableau in het voornamelijk 18de-eeuwse pand waar hij zijn kantoor heeft, het rijksmonument 'De Hertog van Marlborough' in Sas van Gent. Ooit was het verwijderd (rond 1940 hing het zelfs op het toilet) en enkele jaren geleden had hij de restanten gekregen van een huisarts in Sas. Een verwant tableau, in de collectie van Museum Rotterdam en te zien in het Schielandhuis, is rechtsonder gesigneerd door Jan Aalmis junior en kan rond 1740 geda-

teerd worden. Deze bekende telg uit een familie van Rotterdamse tegelbakkers leverde veel tegels in Zeeland en Vlaanderen. De eigenaar wilde het graag laten restaureren en heeft de opdracht gegeven aan Kelly Witteveen uit het Gelderse Elst (www.restauratiedecoratie.nl). In maart kon Goethals het tableau van 28 tegels, gemonteerd, weer in ontvangst nemen. Het krijgt een prominente plaats in een representatieve ruimte van zijn monument. (Informatie deels ontleend aan *Zeeuws Erfgoed* 2012-2)
Johan Kamermans

"Vliegende vrijwilliger" in Otterlo

Op 3 juli jl. heeft een kleine groep vrijwilligers de zeer geslaagde expositie *Moderne Quilts en Antieke Tegels* afgebroken. Gelukkig had een ervaren quiltster zich aangemeld om mee te werken om de meer dan 100 quilts weer zorgvuldig in te pakken. Dank zij haar inzet als 'vliegende vrijwilliger' was in één dag alles weer ingepakt en geadresseerd. Andere vaste vrijwilligers zeiden: het zou toch mooi zijn wanneer er meer mensen zich zouden aanmelden als 'vliegende vrijwilliger', dat betekent dus: ik wil mij wel inzetten voor een concrete klus, maar mij niet binden aan vaste taken en tijden. Voor meer informatie over het 'vliegende vrijwilliger' zijn, neemt u contact op met de directeur, de heer Willem Hollander (0318- 591 519), info@nederlandstegelmuseum.nl.

Exposities in het Nederlands Tegelmuseum

Oudhollandse stadsgezichten op antieke tegelta- bleaus en op prenten van Anton Pieck

t/m 28 oktober 2012

Eind negentiende eeuw hebben enkele Hollandse schilders succes met geromantiseerde pittoreske stadsgezichten. Kleurig en zonovergoten. Met name de schilders Cornelis Springer (1817-1891) en Karel Klinkenberg (1852-1924) hebben een reputatie in dit genre.

Bij de mode om op tegelta-bleaus en platen reproducties van schilderijen te maken, zijn naast de oude meesters en de Haagse school de stadsgezichten van Springer en Klinkenberg een duidelijk herkenbare

groep. Tableaus van de Markt in Nijmegen of het Stadhuis van Veere zie je in tal van uitvoeringen door verschillende plateelbakkerijen op de markt gebracht. De meeste tableaus en platen op deze expositie zijn uit verschillende particuliere verzamelingen. In het werk van de bekende schilder, tekenaar en graficus Anton Pieck (1895-1987) zien we dezelfde belangstelling voor het pittoreske en de drang om stads- en straatgezichten te romantiseren. Daarom is de expositie uitgebreid met originele tekeningen en etsen die wij in bruikleen konden krijgen van het Anton Pieck-museum in Hattem.

Margot Berkman. Kunst in de openbare ruimte

3 november 2012 t/m 3 maart 2013

De motieven op de bekende oud-Hollandse beschilderde tegels blijken een onverwachte inspiratiebron voor kunst in de openbare ruimte. Deze expositie maakt verhalen zichtbaar en toont de verbinding tussen traditie, handwerk en ambacht in relatie tot de hedendaagse kunst.

Margot Berkman (Rotterdam, 1964) is ruimtelijk vormgever en beeldhouwer. Zij realiseert in opdracht kunstwerken en kunstprojecten in het publieke domein en voor particulieren. Met haar karakteristieke beelden, objecten, tegelta-bleaus, bas-reliëfs, lichtobjecten en ruimtelijke ensembles geeft ze een bekende omgeving een nieuwe context. Hierdoor ervaren bezoekers dezelfde ruimte op een andere, aangename manier.

(www.margotberkman.nl)

Vriendenvitrine

Jona in de wallevis:

1 september t/m 31 december 2012

De aanleiding voor het aanleggen van een kleine deelverzameling met Jonategels was de geboorte van een kleinzoon met die naam. Jonas is de Griekse variant van het Hebreeuwse Jona. Het verhaal van de profeet Jona is door de eeuwen heen blijkbaar een aansprekend thema geweest, want het is in de beeldende kunst van de Middeleeuwen tot nu toe een regelmatig terugkerend onderwerp. En dus ook op tegels. Bekende afbeeldingen zijn: Jona's roeping en vlucht, Jona wordt in zee geworpen, Jona wordt aan land gespuwd, Jona preekt in Nineve en Jona onder de wonderboom. Van "Jona wordt aan land gespuwd" en "Jona onder de wonderboom" bestaan de meeste varianten.

In mijn vakgebied – de Nederlandse taal- en letterkunde – is de term Multatuliana in zwang. Het gaat dan om wetenswaardigheden die men stude- rend op het werk van Multatuli is tegengekomen. Dit is mijn voorbeeld voor de term: Jonassiana. U zult er een aantal van in de vitrine vinden. Te zien zijn: mijn Jonategels, aangevuld met exemplaren uit het museum en van enkele vrienden, die al heel lang tegels met bijbelse voorstelling verzamelen. Veel kijkplezier.

Vries Kool

Vroege wandtegels: 1 januari – 31 april 2013

Een selectie uit de collectie van Wim van de Loo

Afscheid van Ton Hulsebos als vrijwilliger

Eind 2011 heeft Ton Hulsebos na 11 jaar afscheid genomen als vrijwilliger van het Nederlands Tegelmuseum. In 2000 vroeg Ger de Ree hem of het geen goede vrijetijdsbesteding voor hem zou zijn om in het museum te helpen. Oorspronkelijk dacht hij dat 10 jaar wel een mooie periode was om vol te maken, maar vanwege het jubileum van het museum in 2011 heeft hij er nog maar een jaar aangeplakt. Helaas heeft Ton door gezondheidsproblemen in 2011 moeten besluiten te stoppen met zijn vrijwilligerswerk. Volgens Ton zijn de 11 jaar vanwege de prettige samenwerking omgevlogen. Hoogtepunten uit zijn vrijwilligers-carrière waren de opbouw van de twee grote vitrines met de collectie van mevrouw Manschot, de opnames van het programma "Schatgraven", het voorzitterschap van de commissie die de tegel-veiling van de Vrienden in Otterlo

organiseerde, het opplakken van de 14 kruiswegstaties, het tekenen van de Nachtwacht op 108 tegels in het Rembrandtjaar die vervolgens door bezoekers van 13 tot 92 jaar werden beschilderd en zijn lidmaatschap van de jubileumcommissie voor de viering van het 50 jarig jubileum van het museum. Daarnaast zijn er natuurlijk de vele dinsdagen die hij eenzaam doorbracht in het depot van het museum om de gegevens van 8000 tegels en tableaux op papier te zetten. Ton heeft vanaf 2000 meer dan 20 lezingen gehouden in de provincie Gelderland en was vaak verbaasd dat veel toehoorders niet wisten waar Otterlo ligt, laat staan dat ze van het bestaan van het Tegelmuseum wisten. Wat Ton de grootste voldoening heeft gegeven tijdens zijn periode als vrijwilliger en waar wij als Vrienden bij een bezoek aan het museum blijvend van kunnen genieten, is dat de ornamenttegels en de tableaux tegenwoordig omlijst worden met hout en niet meer met plastic. Dat plastic was Ton een gruwel en daar kunnen we ons wel iets bij voorstellen. Het bestuur bedankt Ton hartelijk voor zijn vele jaren inzet in

het museum en hoopt hem nog vele jaren als Vriend te mogen begroeten op de Jaardag en andere tegelevenementen.

Marianne Florschütz

Website en ECTC

Het heeft even geduurd na de oproepen van Frans Caignie in Vriendennieuws om zijn taken als contactpersoon voor ECTC en als webmaster van de website van het Nederlands Tegelmuseum en de Vrienden over te nemen, maar gelukkig kunnen we u nu melden dat voor beide “vacatures” mensen zijn gevonden. De website wordt sinds begin dit jaar met groot enthousiasme bijgehouden door Kelly Witteveen. Mario Baeck, onze Belgische Vriend, is nu de contactpersoon voor ECTC. Hij verzamelt de informatie en schrijft de stukjes en Kelly Witteveen zorgt ervoor dat ze op de website worden gezet. Het bestuur is heel blij met deze vrijwilligers en wenst ze heel veel succes met hun activiteiten!

Marianne Florschütz

Jaardag in Assen

Op zaterdag 29 september zal de Jaardag worden gehouden in het Drents Museum in Assen (zie uitnodiging).

Plaatsreservering Jaardag voor slechthorenden
Slechthorenden kunnen op de Jaardag een plaats reserveren op de eerste rijen.

Bel daarvoor Marianne Florschütz, 0611051893, of mail naar: vrienden.tegelmuseum@tiscali.nl

Beurzen, tegelnieuwtjes, boekbesprekingen

Tegelbeurzen

Tegelbeurs Delft

Zaterdag 13 oktober is er weer een beurs in Delft voor antieke tegels en bodemvondsten. Openings-tijden: 9.00-13.00 uur.

Locatie: Zalencentrum Delftstede, Phoenixstraat 66, Delft. Het aanbod op deze beurs bestaat uit voornamelijk Nederlandse bodemvondsten zoals: baardmankruiken, majolica, tin, glas, metaalde-ctorvondsten en munten.

Inlichtingen: 0152122227 of 0648466725; thalderen@yahoo.com.

Tegelnieuwtjes

Vrienden uit en in den vreemde

Op 26 april kwamen de Portugese Inês Pinto en haar man Sílvio naar Nederland om tegels bestu-

deren, in het kader van een scriptie die ze schrijft over de geschiedenis van het Casa do Paço in Figueira da Foz en de Nederlandse tegels daar. Dankzij de gastvrijheid, tijd en assistentie van Johan Kamermans, Prosper de Jong, Pieter Tichelaar, Jaap Jongstra (Prinsessehof) en mijzelf en hun eigen onvermoeibaarheid hebben zij op vele plaatsen in ons land grote hoeveelheden tegels kunnen bestuderen en fotograferen. Op hun beurt zullen zij graag Nederlandse tegelvorsers ontvangen in Figueira.

Op 7 juli hield de Tiles and Architectural Ceramics Society haar AGM (jaarlijkse Algemene Ledenvergadering) in Littlehampton, aan de Engelse zuidkust. Tom en ik zijn hartelijk en gastvrij ontvangen door Chris en Julie Blanchett, en zo heb ik daar de vergadering bijgewoond en ons nieuwe tegelboek in wording kunnen promoten.

Onze zustervereniging is anders georganiseerd dan onze Stichting Vrienden, vandaar deze officiële vergadering. Ondanks het interessante programma tijdens de rest van het weekend, waren er weinig leden aanwezig. Nu zijn de afstanden in Groot-Brittannië natuurlijk gigantisch. We hebben een (deel van een) bijzondere particuliere verzameling mogen bewonderen en daarnaast nog tegels in drie kerken, die speciaal voor ons opengesteld zijn: St. Mary's Church in Littlehampton, St. Mary the Virgin in Clapham en St. John the Baptist in Findon.

(foto)
Naast vloertegels van o.a. W.B. Simpson

waren er schitterende tableaus (aartsengelen resp. musicerende engelen) en losse tegels ontworpen door William Morris te bewonderen. Helaas waren in beide laatste kerken veel tegels witgekalkt of door een vast kleed bedekt. Daarna zijn we met z'n vieren nog naar het laat-negentiende-eeuwse *stately home* Standen geweest om de tegels van William de Morgan en ook nog wat Nederlandse te bekijken. Een bijzonder geslaagd weekend met Engelse tegels en Vrienden.

Francine Stoffels

De “Lof der Keramiek” in Utrecht onthuld
 Aan de blinde muur van de plaatselijke parkeer-
 garage aan de Strosteeg is op initiatief van
 bewoners van de Utrechtse binnenstadswijk
 Springweg en omgeving dit voorjaar een kera-
 misch plastiek onthuld met als titel: De lof der
 keramiek. In *De lof der keramiek* hebben kunste-

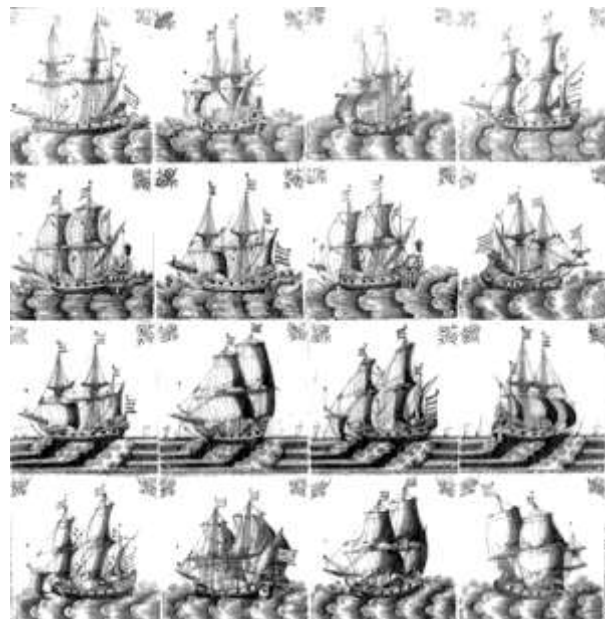
naars van zeer uiteenlopende achtergrond een
 groot keramisch kunstwerk tot stand weten te
 brengen op een historische plek in de stad. Op
 ongeveer dezelfde plek was zo'n 100 jaar geleden
 het keramisch bedrijf Sint Lukas gevestigd, bij
 verzamelaars om de bijzondere glazuren nog
 steeds zeer bekend. Daarna was er De Vier Pad-
 destoelen gevestigd, een samenwerkingsverband
 van vier keramisten. Na een inventarisatie van de
 mogelijkheden werd een aantal keramisten uit
 Utrecht gevraagd om een ontwerp en een globale
 begroting te maken. De kunstenaars zijn Kees
 Achterberg, Tsjerk Holtrop, Gert de Rijk, Anna
 Smits, Anco van der Haar en Henk van der Haar.
 Stadsdichter Ingmar Heytze, wiens overgrootva-
 der de creatieve motor was van Sint Lukas,
 schreef een tekst die in het muurobject verwerkt
 is, zowel in gewoon leesbaar schrift als in braille.
 (Bron: www.utrechtaanzee.nl
 films>Lofderkeramiek)

Spreuktegels

Tegels met spreu-
 ken, in de
 volksmond ook wel
 tegeltjeswijsheden
 genoemd, maken
 een nieuwe bloeipe-
 riode door. Wanneer
 u op internet via een
 zoekprogramma
 ‘Spreukentegel’ of ‘Spreuktegel’ intoetst en ver-
 volgens afbeeldingen aanklikt, dan kunt u wel een
 halve ochtend voorlezen uit andermans creatieve
 brein. Er is wel veel kaf tussen het (spreuk) ko-
 ren.

Erstes Deutsches Fliesenmuseum Boizenburg, Boizenburg (Duitsland)

Het museum heeft in langdurig bruikleen ontvan-
 gen de collectie Ludwig (Aachen/ Schweiz). In
 een overzichtstentoonstelling wordt deze repre-
 sentatieve collectie van Nederlandse wandtegels
 uit de 17^e, 18^e en 19^e eeuw getoond .
www.jugendstilfliesen-museum.de

Boekbesprekingen

Het herenhuis van Helder (1773) aan de Dokkumer Ee.

Het boekje 'Het
 herenhuis van Hel-
 der (1773) aan de
 Dokkumer Ee', een
 uitgave van museum
 Het Admiraliteits-
 huis, behandelt de
 geschiedenis van
 een bijzonder Fries
 huis en die van de
 stichter en latere bewoners. Het huis zelf is helaas
 niet bewaard gebleven, maar de grote glorie ervan
 gelukkig wel. Deze bestaat uit een prachtige
 schoorsteenpartij en een aantal deuren, van kun-
 stig gesneden ornamenten voorzien. Na de sloop
 van het huis vonden deze interieuronderdelen een
 plaats in de burgemeesterskamer van het stadhuis
 van Dokkum.

Voor de tegelliefhebber is natuurlijk het tegelta-
 bleau, dat de schouw siert, het meest interessant.
 Het betreft een werk van de Harlingse tegelschil-
 der Pals Karsten (1723 - omstr. 1776)

Deze Karsten, een vaardig en getalenteerd ambachtsman, slaagde erin met gebruikmaking van bestaande prenten te komen tot een bijzondere

compositie. Dit schouwstuk, omlijst door een houten betimmering die voorzien is van fraai gesneden rococo-ornamenten, is werkelijk van buitengewone kwaliteit. Aan de hand van dit tableau wordt ook nog een beknopt overzicht gegeven

van de Friese tegelproductie in de 18e eeuw. Een andere vaardige ambachtsman is de houtsnijder Yge Rintjes. Hij is verantwoordelijk voor de sierlijke ornamentiek. Het is verwonderlijk dat deze elegante rococovormen, die in een wuften Parijse salon niet zouden misstaan, gewoon in Friesland vervaardigd werden.

Kortom een rijk geïllustreerd en aangenaam leesbaar boekje voor iedere, niet noodzakelijkerwijze Friese, liefhebber van schoonheid en geschiedenis.

Leo van Druten

Het herenhuis van Helder (1773) aan de Dokkumer Ee.

G.I.W. Dragt m.m.v, S. ten Hoeve

84 pag. 14,50 euro. bij het museum verkrijgbaar.

ISBN/EAN: 978-90-817048-2-3

www.museumdokkum.nl

Au coeur des carreaux / Een hart voor tegels

haardstenen gehouden, die uit Vlaanderen en Frankrijk afkomstig zijn. De tegels dateren uit de periode vanaf de middeleeuwen tot en met de 20e eeuw. Er is een grote collectie leeuwtegels te zien

Op dit moment wordt in het Musée de la vie frontalière in Godevaarsvelde (Noordwest Frankrijk, bij de Belgische grens onder Poperingen) een tentoonstelling van voornamelijk slibglazuurtegels en

die veel gebruikt werden ter decoratie van open haarden ten tijde van het graafschap Vlaanderen. Aan deze tentoonstelling is een aardig en rijkelijk van afbeeldingen voorzien boekje (Nederlands/Frans) gewijd, waarin de ontstaansgeschiedenis van deze tegels behandeld wordt. De tentoonstelling duurt nog tot 30 september, dus mocht het u interesseren, haast u. Zie ook www.musee-godewaarsvelde.fr.

Leo van Druten

Au coeur des carreaux/Een hart voor tegels

Sophie Barrere, Mark Adriaen, Willy Tillie

uitgave Musée de la vie frontalière/ Museum van het grensleven

ISBN: 978-2-7466-4263-8. Prijs: 11 euro

De Geschiedenis van de Delftse Plateelbakkerijen, deel 19.

Dit deel behandelt plateelbakkerij De Vergulde Blompot. 'De Blompot', gelegen aan de noordzijde van het Rietveld, werd in 1615 opgericht door Cornelis Egbertsz Sas, zoon van Egbert Huygensz Sas, eigenaar van 'De Porceleyne Schotel' en 'De Vergulde Boot'. Tot 1692 was het bedrijf op deze plek gevestigd. In dat jaar kocht Jacobus Pijnaker, reeds eigenaar van 'De Porceleyne Schotel', het pand op. Hij verkocht dit echter direct door, maar hij bedong dat hij de naam en het uithangteken mocht blijven gebruiken. In 1692/1694 scheidde hij een deel van 'De Schotel', gelegen aan de zuidzijde van de Molslaan, af; in dit deel werd tot 1789 onder het bewind van diverse eigenaren de productie voortgezet onder de naam 'Vergulde Blompot'. In 1789 verkochten de erfgenamen van Pieter Verburg de plateelbakkerij in 36 porties. Het bedrijf werd tot 1841 voortgezet als 'Compagnieschap van de Plateelbakkerij De Bloempot', canterend onder diverse namen. In dit deel is ook een verbeterde situatieschets van plateelbakkerij 'De Dissel' (deel 8) opgenomen. Tevens wordt in het kort de geschiedenis van Boogsteenmakerij 'Het Nolshoofd' behandeld. Er is nu een duidelijk beeld gecreëerd van de aan de zuidzijde van de Molslaan gelegen bedrijven: Dissel, Nolshoofd, Blompot en Schotel; in deel 20 (verwacht medio maart 2013) zal het daar nog naast gelegen bedrijf 'De Twee Scheepjes' worden behandeld.

Al meer dan 30 jaar werkt een groep vrijwilligers aan De Geschiedenis van de Delftse Plateelbakkerijen. Twee van de vrijwilligers, Wik Hoekstra-Klein en Ans de Bruin, ontvingen onlangs een Koninklijke Onderscheiding voor hun werk.

Bij het Archief Delft, DOK en de koninklijke Bibliotheek in Den Haag is een Index op de delen 1 t/m 18 beschikbaar. Voor zover nog voorradig zijn de eerder verschenen delen verkrijgbaar bij: Museum Het Prinsenhof, Gemeentearchief Delft, Antiekhandel Léon-Paul van Geenen en Boekhandel Huyser.

Een aantal zijn als pdf te downloaden via: www.erfgoed-delft.nl/nl/wat-is-er-te-doen/publicaties

Prijs: delen 1 t/m 11 € 2,-, delen 12 t/m 17 € 17,50 en de delen 18 en 19 € 22,50.

De delen kunnen tevens worden besteld (ook per abonnement) bij Museum Het Prinsenhof via e-mail: erfgoed-delft@delft.nl.

De Nederlandse Tegel, decors en benamingen door Jan Pluis

Van het standaard boek *De Nederlandse Tegel, decors en benamingen* zal dit najaar een geheel vernieuwde derde druk verschijnen. Door de auteur Jan Pluis zijn in deze nieuwe druk zoveel mogelijk alle afbeeldingen in kleur opgenomen. Bovendien zijn er aanvullingen en zijn enkele pagina's toegevoegd. Uitgave Primavera Pers., Leiden (www.primaverapers.nl)

Wat valt er veel te genieten van tegels via uw scherm

Geïnteresseerden in tegels komen steeds moeilijker aan hun trekken in de Nederlandse musea. Er zijn nieuwe inzichten in presentatie gekomen waarbij objecten meer in hun context worden gezet. En daarbij lijkt voor tegels minder ruimte te zijn. 'Ons' gespecialiseerde Nederlands Tegelmuseum met een zeer brede collectie is daarop een uitzondering. Het is goed te weten dat er via het internet gelukkig toch nog heel wat valt te genieten. Want veel instellingen nemen gelukkig wel de moeite om tegels digitaal te tonen. Hieronder volgen een aantal interessante sites. Wij beginnen de opsomming met ons eigen Nederlands Tegelmuseum.

Het Nederlands Tegelmuseum te Otterlo: www.nederlandstegelmuseum.nl >collectie>Toegang tot Collectie Gelderland>Nederlands Tegelmuseum. Het aantal getoonde tegels is 875 objecten.

Koninklijke Bibliotheek te Den Haag: www.geheugenvannederland.nl. Vul in het zoekvenster in: *Het Nederlands Tegelmuseum*. Het

aantal zichtbare tegels is hier in eerste instantie 50 pagina's x 20 = 1000. Het pagina nummer staat bovenin de URL balk. Door nu het nummer 50 te vervangen in 51

([www.geheugenvannederland.nl/?/nl/zoekresultaten/pagina/51/tegelmuseum/\(tegelmuseum\)/&wst=tegelmuseum](http://www.geheugenvannederland.nl/?/nl/zoekresultaten/pagina/51/tegelmuseum/(tegelmuseum)/&wst=tegelmuseum)) kunt u doorbladeren: het resultaat is de inzage in maar liefst 11637 tegels.

Vrienden Nederlands Tegelmuseum te Otterlo: www.nederlandstegelmuseum.nl. Ga naar Vrienden > Tegels op locatie. Kies bij ONDERVRAGING voor drie keuzes, Postcode, Wandelroute of Zoekterm. Er zijn inmiddels maar liefst 2086 tegeltoepassingen door de Vrienden geïnventariseerd.

Keramiemuseum Prinsessehof te Leeuwarden: www.prinsessehof.nl >Collectie>Collectie online. Toets in tegel: resultaat 4950 objecten.

De Ottema-Kingma Stichting te Leeuwarden: www.oks.nl >collectie>database. Vul bij objectnaam in 'tegel' of 'tegeltableau': u vindt 3933 objecten.

BedrijfsCollectie Tichelaar (BCT) te Leeuwarden: www.oks.nl >collectie>BCT-tegelcollectie>Naar de tegelcollectie:link. Alle rode regels zijn aan te klikken. Ca. 1700 stukken aardewerk en ca. 3000 tegels.

Fries Scheepvaartmuseum te Sneek: www.friesscheepvaartmuseum.nl >zoeken in de collectie>filter op categorie>meer>tegels. U treft 249 objecten aan, waar onder de bijzondere collectie schepentableaus.

Het Rijksmuseum te Amsterdam: www.rijksmuseum.nl . Ga naar: collectie>zoeken in de collectie. U treft 1023 objecten.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort (hieronder valt ook het ICN- Instituut Collectie Nederland):

www.cultureelerfgoed.nl >Direct naar Beeldbank. Vul in het zoekvenster in 'tegel': 276 objecten in kleur of ga naar

www.rijkscollectie.nl >zoek in de collectie. Vul onder trefwoord de zoekterm 'tegel' in: hier treft u 859 objecten aan.

Museum Rotterdam te Rotterdam: www.historischmuseumrotterdam.nl. In zoekvenster vul 'tegel' in. Er zijn maar liefst 5069 objecten.

Nieuwe Europese site: www.europeana.eu >search>gewenste museum of collectie of onderwerp opgeven, bijv. tegel tegels tegeltableau tegeltableaus of in het Engels, Frans of Duits. Opmerking: een interessante site waarop de eerste

gedigitaliseerde collecties in Europese musea en erfgoedinstututen bekeken kunnen worden.

Particulier initiatief van Freek Mayenburg te Gouda m.m.v. Frits Lobel te Amsterdam: www.groenehartvertellingen.nl. Ga naar antieke tegels. U kunt kiezen uit maar liefst circa 134 hoofdstukken!

Particulier initiatief van Willi Joliet te Königswinter (DE): www.tegels-uit-rotterdam.com In 60 hoofdstukken deelt Willi Joliet genereus zijn kennis over de Rotterdammer tegelproductie met ons.

Particulier initiatief van Willi Joliet te Königswinter (DE): www.geschichte-der-fliese.de In deze site maken wij kennis met de vele aspecten van de tegel vanaf de oudheid tot einde 19^e eeuw. De site is een uniek persoonlijk document van een zeer gepassioneerde en tegel liefhebberende documentalist.

Particulier initiatief van ons oud-bestuurslid Frans Caignie te Schilde (BE): www.tegels-uit-antwerpen.be. Een twaalfstal hoofdstukken over de Antwerpse majolica productie, waaronder de interessante beschrijving van het recente onderzoek in de gebouwen van Museum Plantin-Moretus te Antwerpen (vergeet niet het PDF bestand te openen!).

Tiles & Architectural Ceramics Society (UK), de bevriende Engelse tegenhanger van onze stichting : www.tilesoc.org.uk. Ga naar de TACS database met een inventaris van in Engeland toegepaste tegels.

Metropolitan Museum of Art te New York: www.metmuseum.org. Ga naar collections> search the collections> tile (let op: show tips for narrowing search): u vindt 499 objecten in zwart-wit.

Victoria & Albert Museum (V&A) te Londen: www.vam.ac.uk >What's in the V&A>search the collections>vul in het zoekvenster in: dutch tile: u vindt circa 600 objecten.

The British Museum te Londen: www.britishmuseum.org

>explorethecollection>collectionsearch. Zoek uw weg in de meer dan 2.000.000 objecten!

Philadelphia Museum of Art te Philadelphia (USA): www.philamuseum.org >Collections > search Collections. Vul in het zoekvenster bij

keyword>tile. U krijgt verschillende variant woorden rond 'tile' te zien: 346 objecten.

Portugal / aanbevolen site:

http://redeazulejo.fl.ul.pt/redeazulejaria_en/ > met tal van links naar andere sites.

Overige sites met minder research mogelijkheden

De musea te Delft (o.a. Museum Lambert van Meerten): www.prinsenhof-delft.nl

Het particuliere museum van ons erelid Minze van de Akker: www.harlinger-aardewerk-museum.nl

Museum de Lakenhal te Leiden met een bijzondere collectie tegels (o.a. de collectie De Goederen): www.lakenhal.nl

Haags Gemeente museum te Den Haag: www.gemeentemuseum.nl. De digitale catalogus is tijdelijk off line.

Museum Boijmans-van Beuningen te Rotterdam: www.boijmans.nl. Ga naar collectie & onderzoek. Momenteel zijn slechts enkele hoogtepunten te zien.

Museu Nacional do Azulejo te Lissabon: <http://mnazulejo.imc-ip.pt/>

Museo Nacional de Cerámica y Artes Suntuarias te Valencia (ESP): <http://mnceramica.mcu.es/>

Tile Heritage Foundation for research and preservation of ceramic surfaces:

<http://tileheritage.org/>

Deze lijst is samengesteld door Ger de Ree.

Vindt u het leuk om op het internet te surfen en wilt u de informatie die u vindt over tegels met de andere Vrienden delen? Stuur dan een mailtje naar: vrienden.tegelmuseum@tiscali.nl.

Wij publiceren uw aanvullingen in het eerstvolgende Vriendennieuws.

Advertenties en informatie

Voor winkels, ateliers en bedrijven is er de mogelijkheid om in het Vriendennieuws te adverteren. Het gaat dan om 1/8 pagina, die twee keer wordt geplaatst (in februari en september). Het tarief is 125 Euro.

Informatie voor het volgende Vriendennieuws (februari 2013) kunt u voor 15 januari 2013 sturen naar: marianne.florschutz@kpnmail.nl

of naar: Marianne Florschütz,
Bieberglaan 27
4834 MJ Breda

Harlinger Aardewerk- & Tegelfabriek

Voorstraat 84 8861 BP Harlingen

Telefoon: 0517-415362

Fax: 0517-415352

www.harlinger.nl

oswald@harlinger.nl

In ons atelier restaureren en/of completeren wij tegels en aardewerk van 1600 tot en met de Jugendstil periode.

Bovendien zijn wij in staat om binnen deze periode renovatie toe te passen in elke interieurstijl.

Antieke Tegels De Duif Heino

www.antieketegelsdeduif.net

Piet Borghardt

Tel +31 (0)572 355022

Mob. 06 3050 4723

borghardt@hetnet.nl

Nederlands
Tegelmuseum

**Vrienden van het Nederlands Tegelmuseum
krijgen 10% korting op aankopen in de
museumwinkel,
op vertoon van de vriendenkaart.**

FRIDES LAMÉRIS

KUNST- EN ANTIEKHANDEL V.O.F.
GLAS & CERAMIEK

*Tegel met een
voorstelling van
een vogel.
Veelkleurig.
1625-1650*

NIEUWE SPIEGELSTRAAT 55
1017 DD AMSTERDAM
TELEFOON: 020-6264066
TELEFAX: 020-6265893

Geboorte | De Barchjes | De Vier Jaargetijden

Oud Hollandse Kinderspelen

Bedankt | Viering | Elfstedentegels

Liefde/relatie | Goedmakertje

Afscheid | Spreuk | Eigen ontwerp | Zomaar

Sterrenbeelden | Astrologie | Portret | Humor

Tegeltjeswijsheid

SpreukTegel.nl

Het geschenk dat je raakt

KOOS ROZENBURG ANTIQUITEITEN

*Spec. tegels en delfts blauw
uit de 17^e en 18^e eeuw*

*ook: vroeg ijzer,
meten en wegen,
oude schaatsen*

DELFT

MARKT 2

2611 GT

015 2147828

In- en verkoop van antieke en nieuwe tegels

Eduard Kramer

Nieuwe Spiegelstraat 64

1017 DH Amsterdam

Tel: 020-6230832 Fax: 020-6388740

Webshop: www.Antique-tileshop.nl

Email: eduard_kramer@hotmail.com

HIER IS NOG RUIMTE VOOR UW ADVERTENTIE!